

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA
TREĆI ODJEL

PREDMET ĐAKOVIĆ protiv SRBIJE

(Zahtjev br. 30749/22)

PRESUDA

Članak 2. (postupovni aspekt) • Neučinkovita istraga smrtnog stradavanja oca podnositelja zahtjeva koje se dogodilo tijekom oružanog sukoba u Hrvatskoj od 1991. do 1995. • Nedostatak brzine i razumne žurnosti [istrage]

Pripremljeno Tajništvo. Nije obvezujuće za Sud.

STRASBOURG

17. veljače 2026.

KONAČNA

17/05/2026

*Ova je presuda postala konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije.
Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Đaković protiv Srbije,

Europski sud za ljudska prava (Treći odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Ioannis Ktistakis, *predsjednik*,

Peeter Roosma,

Lətif Hüseyinov,

Diana Kovatcheva,

Mateja Đurović,

Canòlic Mingorance Cairat,

Vasilka Sancin, *suci*,

i Milan Blaško, *tajnik odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 30749/22) protiv Srbije koji je hrvatski državljanin g. Vilko Đaković („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 17. lipnja 2022.,

odluku da se Vladi Srbije („Vlada”) obavijesti o prigovoru na temelju članka 2. Konvencije o neprovođenju učinkovite istrage smrti oca podnositelja zahtjeva, a da se ostatak zahtjeva proglašeni nedopuštenim,

očitovanja stranaka,

pisano očitovanje koje je dostavila hrvatska Vlada, koja je iskoristila svoje pravo miješanja u postupak na temelju članka 36. stavka 1. Konvencije,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 20. siječnja 2026.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Zahtjev se odnosi na prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 2. Konvencije da srpske vlasti nisu provele učinkovitu službenu istragu smrti njegova oca, P.Đ.-a.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjeva rođen je 1957. godine i živi u Lovasu u Hrvatskoj. Zastupao ga je g. M. Pavlović, odvjetnik u Beogradu.

3. Vladi je zastupala njezina zastupnica, gđa Z. Jadrijević Mladar.

4. Činjenično stanje predmeta može se sažeti kako slijedi.

I. SMRTNO STRADAVANJE OCA PODNOSITELJA ZAHTJEVA

5. Događaj o kojem je riječ dogodio se u hrvatskom selu Lovasu tijekom oružanog sukoba koji je trajao od 1991. do 1995. godine i do kojeg je došlo u kontekstu rata koji je uslijedio nakon raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

6. Dana 10. listopada 1991. Jugoslavenska narodna armija, zajedno s određenim brojem pripadnika lokalno regrutiranih snaga „teritorijalne obrane”, lokalne policije i dragovoljaca, granatirala je i potom zauzela selo Lovas, u kojem je živio P.Đ. Tijekom napada ustrijeljen je i ubijen.

II. PRVI KAZNENI POSTUPAK (K.Po2 1/2014)

7. Dana 28. studenoga 2007. Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije (*Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije*) podiglo je optužnicu protiv 14 osoba zbog počinjenja ratnih zločina protiv civilnog stanovništva na temelju članka 142. Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije. Optužnica se odnosila na razna djela počinjena u listopadu 1991. tijekom i nakon zauzimanja Lovasa. Četvero optuženih teretilo se, između ostalog, za ubojstvo P.Đ.-a, dok se preostalih deset optuženih teretilo za razna djela počinjena nakon zauzimanja sela.

8. Dana 28. prosinca 2011. optužnica je izmijenjena. Tužitelj je odustao od optužbe protiv tri od četiriju osoba koje su prvotno optužene za ubojstvo P.Đ.-a u pogledu te konkretne radnje izvršenja kaznenog djela, ali su i dalje bili optuženi za preostale radnje. Samo Ž.K., koji je u to vrijeme bio zapovjednik mjesne policijske postaje, bio je i dalje optužen za ubojstvo P.Đ.-a. Teretilo ga se zbog uloge koju je imao u organiziranju i sudjelovanju u napadu na selo Lovas i njegovo civilno stanovništvo ujutro 10. listopada 1991. Navodno je postupao po zapovijedi zapovjednika u Jugoslavenskoj narodnoj armiji vodeći napad na civilno stanovništvo Lovasa. Prema navodima iz optužnice, napad je izvela naoružana skupina koja se sastojala od dobrovoljaca, pripadnika lokalne policijske postaje i lokalnih snaga „teritorijalne obrane”. S obzirom na to da nisu imali konkretne ciljeve i da nije postojala nikakva vojna potreba, neselektivno su pucali iz pušaka, bacali granate u dvorišta, kuće, podruma i druge prostore, ubijali civile na tim lokacijama i neke prisilno odvodili iz domova prije nego što bi ih pogubili na ulicama i drugdje. Te su radnje uzrokovale razaranje širokih razmjera stambenih i drugih civilnih zgrada i smrt sedam osoba, uključujući P.Đ.-a. Preostalih 13 optuženih teretilo se za djela počinjena nakon tog datuma i nakon ubojstva podnositeljeva oca.

9. U neodređenom trenutku tijekom prvostupanjskog postupka vršitelj dužnosti zamjenika tužitelja za ratne zločine zabilježio je u službenoj bilješci da su određena djela i propusti D.L.-a, zapovjednika u Jugoslavenskoj narodnoj armiji koji je navodno naredio napad na selo, a koji nije bio jedan od optuženika, izazvali ozbiljnu zabrinutost u pogledu njegove kaznene odgovornosti. Međutim, smatralo se da se to pitanje treba razmotriti nakon okončanja postupka protiv neposrednih počinitelja, što je stav koji je podržao tadašnji tužitelj za ratne zločine.

10. Dana 20. lipnja 2019. godine Viši sud u Beogradu donio je osuđujuću presudu protiv osam osoba za ratne zločine počinjene protiv civilnog

stanovništva u listopadu 1991. Osuđujuća presuda protiv sedam osoba odnosila se na događaje koji nisu bili povezani s ubojstvom podnositeljeva oca. Ž.K. je proglašen krivim u vezi s događajima od 10. listopada 1991. Sud je utvrdio da je djelovao po zapovijedi D.L.-a pri vođenju napada na Lovas, tijekom kojeg je ubijeno sedam civila, uključujući P.Đ.-a.

11. Dana 20. studenoga 2020., Žalbeni sud u Beogradu preinačio je prvostupanjsku presudu na način da je smanjio kazne šestorici okrivljenih, a u odnosu na Ž.K.-a i još jednog okrivljenog, na način da ih je obojicu oslobodio optužbi.

III. KAZNENA PRIJAVA PODNOSITELJA ZAHTJEVA

12. Dana 2. studenoga 2016. Fond za humanitarno pravo (FHP) podnio je u ime podnositelja zahtjeva kaznenu prijavu Tužiteljstvu za ratne zločine Republike Srbije protiv D.L.-a zbog počinjenja ratnog zločina protiv civilnog stanovništva na temelju članka 142. Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije. U prijavi je navedeno da je D.L. naredio napad na Lovas 9. listopada 1991. godine i uključivanje pomoćnih snaga u operacijama koje su bile usmjerene i protiv naoružanih i protiv civilnih osoba koje se smatralo neprijateljski nastrojenima. Nadalje, navedeno je da je naredio artiljerijski napad 10. listopada 1991., nakon čega su uslijedili kopneni napadi pod njegovim zapovjedništvom. U tim je napadima ubijen 21 civil, uključujući P.Đ.-a. FHP je tvrdio da je osnovana sumnja da je D.L. počinio navedena djela proizlazila, između ostalog, iz iskaza i drugih dokaza sadržanih u spisu predmeta K Po2 1/2014 (vidi stavke 7. – 11. ove presude).

13. Dana 20. prosinca 2016. Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije obavijestilo je FHP da je u tijeku predistražni postupak i da se ispituju navodi iz kaznene prijave.

14. U razdoblju od 2. veljače 2017. do 25. listopada 2018. FHP uputio je Tužiteljstvu za ratne zločine Republike Srbije pet dopisa u kojima je zatražio ubrzanje postupanja povezanog s kaznenom prijavom, kao i informacije o stanju istrage.

15. Dana 1. ožujka 2017. Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije obavijestilo je FHP da je u postupku prikupljanja informacija od relevantnih državnih tijela i da će se nakon završetka tog postupka donijeti odluka o daljnjim postupovnim koracima.

16. Dana 25. listopada 2018. FHP podnio je službeni prigovor na postupanje Tužiteljstva za ratne zločine Republike Srbije u kojem je tvrdio da je istraga bila neučinkovita i zatražio ubrzanje postupka.

17. Dana 5. studenoga 2018. Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije odbilo je taj prigovor kao neosnovan.

18. Dana 8. studenoga 2018. FHP je podnio daljnji prigovor Javnom tužiteljstvu Republike Srbije (*Javno tužilaštvo Republike Srbije*) o postupanju

Tužiteljstva za ratne zločine u kojem je ponovio navode da je istraga povodom kaznene prijave bila neučinkovita.

19. Dana 22. studenoga 2018. Javno tužiteljstvo Republike Srbije odbilo je taj prigovor kao neosnovan.

IV. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

20. Dana 3. prosinca 2018. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu u kojoj je naveo, među ostalim, da mu je povrijeđeno pravo na učinkovitu istragu zajamčeno člankom 2. Konvencije. Podnositelj je prigovorio da u dvije godine od podnošenja kaznene prijave Tužiteljstvo za ratne zločine nije poduzelo nikakve radnje u predistražnoj fazi jer nije ispitan nijedan oštećenik ili osumnjičenik, nisu prikupljeni nikakvi dokazi i nije doneseno rješenje o provođenju istrage. Podnositelj zahtjeva naveo je da predmet nije složen jer uključuje samo jednog optuženika i dokaze koji su već bili dostupni u drugom postupku zbog ratnih zločina koji je u tijeku (K Po2 1/2014, vidi stavke 7. – 11. ove presude). Nadalje je tvrdio da Tužiteljstvo za ratne zločine nije odgovorilo na njegove zahtjeve za pružanje informacija. Pozivajući se na sudsku praksu Suda, podnositelj zahtjeva tvrdio je da takva dugotrajna neaktivnost ne ispunjava zahtjev provođenja učinkovite istrage kako ga tumači Ustavni sud i Konvencija.

21. Dana 30. ožujka 2022. Ustavni sud odbio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva. U svom obrazloženju Ustavni se sud pozvao na odgovor Tužiteljstva za ratne zločine na navode podnositelja o neaktivnosti, navodeći da je odmah po zaprimanju kaznene prijave zamjenik tužitelja za ratne zločine pribavio izjave D.L.-a i nekoliko umirovljenih vojnih časnika, dok su neki predloženi svjedoci u međuvremenu preminuli. Tužitelj je također izvršio uvid u spis predmeta K Po2 1/2014, koji se odnosio na iste inkriminirane događaje u selu Lovas (vidi stavke 7. – 11. ove presude), te je izvršio uvid u spis predmeta TRZ Ktr 45/14 formiran povodom kaznene prijave protiv D.L.-a koju je podnio jedan od optuženika u predmetu K Po2 1/2014. Taj spis sadržavao je službenu bilješku vršitelja dužnosti zamjenika tužitelja za ratne zločine u kojoj je navedeno da zbog određenih radnji i propusta D.L.-a treba ozbiljno razmotriti njegovu kaznenu odgovornost, ali da bi to bilo prikladno ocijeniti nakon okončanja postupka u glavnom predmetu *Lovas* (K Po2 1/2014) koji se vodio protiv neposrednih počinitelja, što je stajalište koje je odobrio tadašnji tužitelj za ratne zločine. Ustavni sud je utvrdio da je, nakon zaprimanja podnositeljeve kaznene prijave od 2. studenoga 2016., Tužiteljstvo za ratne zločine provelo predistražni postupak i 5. veljače 2021. formalno započelo provođenje istrage protiv D.L.-a zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u vezi s događajima koji su, između ostalog, uključivali i smrtno stradavanje P.Đ.-a. Stoga je utvrdio da je prigovor podnositelja zahtjeva o neprovođenju

učinkovite istrage neosnovan. Odluka je dostavljena punomoćniku podnositelja zahtjeva 2. lipnja 2022.

V. DRUGI KAZNENI POSTUPAK

22. Dana 12. rujna 2022. Tužiteljstvo za ratne zločine podiglo je optužnicu protiv D.L.-a zbog počinjenja ratnog zločina protiv civilnog stanovništva na temelju članka 142. Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije u vezi s događajima u Lovasu 9. i 10. listopada 1991. Optužnica se, između ostalog, odnosila na ubojstvo 21 civila, uključujući P.Đ.-a. Suđenje je započelo 14. prosinca 2022. Prvostupanjski kazneni postupak trenutno je u tijeku pred Višim sudom u Beogradu, a zakazano je 19 ročišta, od kojih je 14 održano, a pet je odgođeno u razdoblju do 20. siječnja 2026.

23. Podnositelj zahtjeva dvaput je pozvan da dade iskaz kao svjedok u tom kaznenom postupku, u travnju i srpnju 2024., putem zamolnica upućenih hrvatskim tijelima. Prvi je put hrvatsko Ministarstvo pravosuđa navelo da nije u mogućnosti organizirati ispitivanje putem video-veze. Drugi je put podnositelj zahtjeva odbio svjedočiti zbog bolesti.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR

KRIVIČNI ZAKON SAVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

24. Krivični zakon Savezne Republike Jugoslavije (objavljen u Službenom listu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 44/76, s izmjenama i dopunama objavljenima u Službenom listu br. 36/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90 i 54/90, te u Službenom listu Savezne Republike Jugoslavije br. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93 i 24/94) bio je na snazi u relevantno vrijeme. Mjerodavne odredbe tog zakona glase kako slijedi:

Član 142. – Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva

„Tko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se u odnosu na civilno stanovništvo vrše ubojstva, mučenja, nečovječno postupanje, biološki eksperimenti, nanose velike patnje ili povrede njihova tjelesnog integriteta ili zdravlja; raseljavanje ili preseljavanje ili prisilno odnarnodnjavanje ili preobraćenje na drugu vjeru; prisiljavanje na prostituciju ili silovanja; primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, nezakonito odvođenje u koncentracijske logore i druga protuzakonita uhićenja i zatvaranja, lišavanje prava na pošteno i nepristrano suđenje; prisiljavanje na službu u oružanim snagama neprijateljske vojske ili u njezinoj obavještajnoj službi ili upravi; prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjivanje stanovništva, oduzimanje imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protuzakonito i namjerno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerima imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite i nerazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaćeg novca ili nezakonito izdavanje novca, ili tko osobno počini neko od navedenih

djela, kaznit će se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.”

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 2. KONVENCIJE

25. Podnositelj je prigovorio da srpska tijela nisu provela učinkovitu istragu smrtnog stradavanja njegova oca. Pozvao se na članak 2. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

„1. Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom.”

A. Dopuštenost

1. Prigovor Vlade o zlouporabi prava na podnošenje pojedinačnog zahtjeva

(a) Tvrdnje stranaka

26. Vlada je ustvrdila da podnositelj nije obavijestio Sud da je, nakon što je podnio zahtjev Sudu, Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije podiglo optužnicu protiv D.L.-a zbog počinjenja ratnog zločina, uključujući ubojstvo [kao način počinjenja ratnog zločina] oca podnositelja. Taj je postupak trenutno u tijeku pred prvostupanjskim sudom –Višim sudom u Beogradu (vidi stavke 22. – 23. ove presude). Prema navodima Vlade, taj propust nije bio slučajan, već je predstavljao „namjerno nedostavljanje Sudu svih relevantnih informacija povezanih s predmetom podnositelja zahtjeva”. Osim toga, podnositelj zahtjeva nije obavijestio Sud o vlastitom odbijanju svjedočenja u kaznenom postupku (vidi stavak 23. ove presude). Da je obavijestio Sud o tim činjenicama, „tužena država vjerojatno ne bi bila obaviještena” o njegovu zahtjevu. Podnositelj je na taj način pokušao prikriti istinite činjenice o tijeku istrage i vlastitom doprinosu odgodama u kaznenom postupku. Sukladno tomu, zlouporabio je svoje pravo na podnošenje pojedinačnog zahtjeva u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije.

27. Podnositelj zahtjeva nije se složio [s tim navodima Vlade]. Tvrdio je da je njegov punomoćnik prestao surađivati s FHP-om u srpnju 2023. i da stoga nije imao saznanja o daljnjem tijeku kaznenog postupka, zbog čega je tvrdnja Vlade o namjernom neotkrivanju informacija neutemeljena. Tvrdio je da nije mogao svjedočiti zbog lošeg zdravstvenog stanja, a ne zbog vlastite nevoljkosti. Nadalje je naglasio da njegovo svjedočenje nije bilo od odlučujuće važnosti za nastavak postupka jer nije neposredno svjedočio dotičnim događajima. Njegovo sudjelovanje nije bilo presudno za vođenje kaznenog postupka niti odlučujuće za njegov ishod. Tvrdio je da odbijanje domaćeg suda da razmotri druge dostupne dokaze, a njemu pripisuje

odgovornost za postupovna odlaganja, samo potkrepljuje njegov argument da srpska pravosudna tijela nisu voljna okončati postupak.

(b) Ocjena Suda

(i) Mjerodavna načela

28. Sud ponavlja da se zahtjev može odbaciti kao zlouporaba prava na podnošenje zahtjeva na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije ako se, između ostalog, svjesno temelji na netočnim činjenicama i lažnim izjavama (vidi, primjerice, *Minić protiv Srbije* (odl.), br. 18415/20, stavak 29., 22. listopada 2024., i ondje navedene izvore prava).

29. Dostavljanje nepotpunih, a samim time i obmanjujućih informacija, također može predstavljati zlouporabu prava na podnošenje zahtjeva, osobito ako se te informacije odnose na samu bit predmeta a nije dano dostatno objašnjenje za nedostavljanje tih informacija (*ibid.*, stavak 30.). Isto vrijedi i ako je tijekom postupka pred Sudom došlo do važnog novog razvoja događaja i ako, unatoč tomu što je to izričito propisano Pravilom 47. stavkom 7. Poslovnika Suda, podnositelj zahtjeva nije obavijestio Sud o toj informaciji, čime ga je spriječio da donese odluku u predmetu uz potpuno poznavanje činjenica. Međutim, čak i u takvim slučajevima, namjera podnositelja zahtjeva da obmane Sud uvijek se mora utvrditi s dovoljnom sigurnošću (vidi *Gross protiv Švicarske* [VV], br. 67810/10, stavak 28., ECHR 2014, s daljnjim upućivanjima).

(ii) Primjena navedenih načela na ovaj predmet

30. Sud primjećuje da je 12. rujna 2022., manje od tri mjeseca nakon podnošenja ovog zahtjeva, Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije pokrenulo drugi kazneni postupak u vezi s ratnim zločinima, uključujući ubojstvo P.Đ.-a (vidi stavak 22. ove presude). Nadalje primjećuje da podnositelj zahtjeva nije obavijestio Sud o početku ili daljnjem tijeku tog postupka. Sud nije uvjeren obrazloženjem podnositelja zahtjeva da nije imao saznanja o daljnjem tijeku domaće istrage u razdoblju od 12. rujna 2022. do 25. rujna 2024., kad je tužena Vlada obaviještena o zahtjevu. Konkretno, Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva sam bio pozvan svjedočiti u tom postupku u dva navrata 2024. godine. Međutim, Sud smatra da se prigovor podnositelja zahtjeva odnosi na cjelokupnu učinkovitost istražnog postupka koji je u tijeku. U tom je kontekstu pokretanje drugog kaznenog postupka bilo dio šireg istražnog okvira, koji ne obuhvaća samo postupke protiv neposrednih počinitelja, već i ispitivanje odgovornosti D.L.-a u svojstvu zapovjednika (vidi *Jelić protiv Hrvatske*, br. 57856/11, stavak 88., 90., 94.; 12. lipnja 2014., *Borojević i drugi protiv Hrvatske*, br. 70273/11, stavak 63., 4. travnja 2017.; i, *mutatis mutandis*, *Lutsenko i Verbytskyy protiv Ukrajine*, br. 12482/14 i 39800/14, stavak 68., 21. siječnja 2021.). Iako je pokretanje tog postupka bilo očito relevantno i Sud je trebao biti obaviješten o njemu, to

ne mijenja bit prigovora podnositelja zahtjeva, koji se odnosi na navodnu neučinkovitost istrage u cjelini, a posebno činjenicu da je više od 34 godine od smrtnog stradavanja njegova oca kaznena istraga tog smrtnog stradavanja i dalje u tijeku. Sud stoga zaključuje da, iako mu je podnositelj zahtjeva trebao dostaviti relevantne informacije, nema naznaka da je podnositelj zahtjeva namjeravao obmanuti Sud o bilo kojem bitnom pitanju u predmetu ili da je svoj zahtjev svjesno temeljio na netočnim informacijama (vidi sudsku praksu navedenu u stavcima 28.28 – 29. ove presude).

31. Kad je riječ o tvrdnji Vlade koja se odnosi na podnositeljevo navodno odbijanje svjedočenja u domaćem postupku, to se dogodilo u okviru domaćeg postupka, a ne u njegovu postupanju prema Sudu. Iz toga proizlazi da podnesci Vlade koji se na to odnose nisu relevantni za ocjenu navodne zlorabe prava na podnošenje pojedinačnog zahtjeva (vidi, *mutatis mutandis*, Paun Jovanović protiv Srbije, br. 41394/15, stavak 50., 7. veljače 2023.).

32. S obzirom na navedeno, Sud smatra da postupanje podnositelja nije predstavljalo zlorabu prava na podnošenje pojedinačnog zahtjeva u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije.

2. Nadležnost *ratione temporis*

33. Sud primjećuje da Vlada nije iznijela prigovor o nedopuštenosti zbog nenadležnosti *ratione temporis*. Međutim, budući da je to pitanje koje spada u nadležnost Suda, on nije spriječen ispitati ga na vlastitu inicijativu (vidi Petrović protiv Srbije, br. 40485/08, stavak 66., 15. srpnja 2014.).

34. Mjerodavna načela koja se odnose na nadležnost Suda *ratione temporis* za ispitivanje osnovanosti prigovora podnositelja zahtjeva na temelju postupovnog aspekta članka 2. Konvencije navedena su u predmetu Janowiec i drugi protiv Rusije ([VV], br. 55508/07 i 29520/09, stavci 140. – 151., ECHR 2013).

35. Konkretno, vremenska nadležnost Suda u vezi s postupovnim obvezama provođenja istrage na temelju članka 2. Konvencije strogo je ograničena na postupovne radnje koje su bile ili su trebale biti poduzete nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na tuženu državu („ključni datum”) i uvjetovana je postojanjem stvarne veze između događaja koji je doveo do gore navedene postupovne obveze na temelju članka 2. i ključnog datuma (*ibid.*, stavci 142. i 145.). Takva je veza prije svega određena vremenskom blizinom događaja koji je izazvao postupovnu obvezu i ključnog datuma, između kojih smije proći samo razumno kratko vrijeme koje obično ne bi smjelo biti dulje od deset godina (*ibid.*, stavak 146.), a [a postojanje takve veze] utvrdit će se samo ako je veći dio istrage proveden ili je trebao biti proveden u razdoblju nakon stupanja na snagu Konvencije (*ibid.*, stavak 147.).

36. Sud, međutim, prihvaća da mogu postojati izvanredne situacije koje ne zadovoljavaju standard „stvarne veze”, kao što je prethodno opisano, ali u

kojima potreba za osiguravanjem stvarne i djelotvorne zaštite jamstava i temeljnih vrijednosti Konvencije predstavlja dovoljnu osnovu za priznavanje postojanja veze (*ibid.*, stavak 149.). Sud smatra da upućivanje na temeljne vrijednosti Konvencije znači da se postojanje potrebne veze može utvrditi ako događaj koji je izazvao obvezu ima širu dimenziju od običnog kaznenog djela te se njime negiraju sami temelji Konvencije. To bi bio slučaj kod teških kaznenih djela prema međunarodnom pravu, kao što su ratni zločini, genocid ili zločini protiv čovječnosti, u skladu s njihovim definicijama u relevantnim međunarodnim instrumentima (*ibid.*, stavak 150.).

37. Vraćajući se ovom predmetu, Sud primjećuje da se prigovor u pogledu postupovnog aspekta članka 2. Konvencije odnosi na istragu događaja koji se dogodio u listopadu 1991. Treba napomenuti da je više od 12 godina i četiri mjeseca prošlo od događaja koji je izazvao obvezu i stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Srbiju 3. ožujka 2004. .

38. Čini se da prije tog datuma u kontekstu istrage nisu poduzeti nikakvi postupovni koraci. Tek nakon što je Konvencija stupila na snagu, poduzete su istražne radnje, konkretno od 2007. nadalje, a obuhvaćaju dva kaznena postupka zbog ratnih zločina protiv civilnog stanovništva, što je uključivalo ubojstvo oca podnositelja zahtjeva. Drugim riječima, istraga je u cijelosti provedena nakon ključnog datuma, kao i sve relevantne postupovne radnje. Štoviše, iako je između događaja koji je izazvao obvezu i ključnog datuma prošlo više od deset godina, incident je istražen i procesuiran u [tuženoj] državi kao ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Ta klasifikacija ukazuje na to da se događaj smatrao kaznenim djelom čija težina nadilazi obično kazneno djelo. S obzirom na gore navedeno, Sud smatra da predmet ispunjava zahtjeve testa „konvencijskih vrijednosti” (vidi *Krdžalija i drugi protiv Crne Gore* (odl.), br. 79065/13, stavci 123. – 128., 14. ožujka 2023.).

39. Slijedom gore navedenog, Sud smatra da je nadležan *ratione temporis* za ispitivanje zahtjeva na temelju članka 2. Konvencije, u njegovu postupovnom aspektu, u vezi s istragom smrtnog stradavanja P.Đ.-a.

40. Sud primjećuje da ovaj zahtjev nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

41. Podnositelj je tvrdio da je istraga smrti njegova oca bila neučinkovita. Tvrdio je da je Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije namjerno usporavalo napredak u postupku u predmetu koji, prema njegovu mišljenju, nije ni činjenično ni pravno složen. Smatrao je da takvo ponašanje izaziva ozbiljne sumnje u neovisnost istrage i ukazuje na namjerni pokušaj

izbjegavanja kaznenog progona odgovornih osoba. Posebno je istaknuo razdoblje od gotovo šest godina od podnošenja kaznene prijave 2. studenoga 2016. (vidi stavak 12. ove presude) do podizanja optužnice 12. rujna 2022. (vidi stavak 22. ove presude). Nadalje je naveo da je većina relevantnih činjenica o smrti njegova oca već bila utvrđena u prvom kaznenom postupku (vidi stavke 7. – 11. ove presude) te da se drugi kazneni postupak koji je u tijeku odnosi na samo jednog optuženika, što ne opravdava njegovu dugotrajnost.

(b) Tužena Vlada

42. Vlada je tvrdila da nije došlo do povrede postupovnog aspekta članka 2. Konvencije. Istragu smrtnog stradavanja oca podnositelja zahtjeva vodilo je neovisno tijelo, odnosno Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije, i [istraga] je bila primjerena i učinkovita. Istraga, pokrenuta nakon kaznene prijave koju je FHP podnio 2. studenoga 2016., kulminirala je podizanjem optužnice protiv D.L.-a zbog počinjenja ratnog zločina, a kazneni postupak je u tijeku. Iako je Vlada priznala da je prošlo gotovo šest godina od kaznene prijave podnositelja zahtjeva do podizanja optužnice, tvrdila je da je istraga bila brza, posebice kad se razmotri u kontekstu inherentne složenosti predmeta koji se odnose na ratne zločine. Takvi predmeti često uključuju brojne pojedince iz različitih država, znatan protek vremena i složene dokaze. Takvi postupci, uključujući onaj koji je proizašao iz prijave podnositelja zahtjeva, obično vode do otvaranja više povezanih predmeta. Prema tome, standard brzine koji se primjenjuje na obične kaznene postupke ne može se automatski primijeniti na tako složene predmete. Vlada je posebno naglasila činjenicu da je širi kazneni postupak u vezi s događajima u Lovasu, koji je uključivao veći broj osumnjičenika, pokrenut još 2007. godine, znatno prije podnošenja kaznene prijave podnositelja. Tijekom tog postupka već je bilo utvrđeno da je D.L. naredio napad na civilno stanovništvo Lovasa, nakon čega je doneseno rješenje da se protiv njega provede istraga (vidi stavke 7. – 11. ove presude). Vlada je naglasila da u okolnostima sličnima onima u ovom predmetu, u kojima je došlo do smrtnih stradavanja zbog općeg nasilja, oružanog sukoba ili pobune, istražitelji mogu naići na velike prepreke i praktična ograničenja, zbog čega može biti potrebna primjena manje učinkovitih mjera ili može doći do odgoda u postupku. Vlada je tvrdila da su poduzeti svi razumni koraci radi provođenja učinkovite i neovisne istrage, čak i u teškim sigurnosnim uvjetima. Naposljetku, postupovna prava podnositelja zahtjeva, uključujući pravo na sudjelovanje u postupku u svojstvu najbližeg srodnika, poštovana su pozivom na svjedočenje, koji je odbio. Takav „stav” podnositelja zahtjeva onemogućio je okončanje dotičnog kaznenog postupka.

(c) Vlada Republike Hrvatske

43. Vlada Republike Hrvatske podržala je stajalište podnositelja zahtjeva i ustvrdila je da je došlo do povrede članka 2. Konvencije u njegovu postupovnom aspektu. Nadalje je tvrdila da je neučinkovita istraga u ovom predmetu odraz šireg stanja u Srbiji, u kojoj je neprovođenje istraga ratnih zločina zabrinjavajuće.

2. Ocjena Suda

44. Sud se poziva na opća načela povezana s postupovnom obvezom provođenja učinkovite istrage na temelju članka 2., kako su sažeta u predmetu *Gruzija protiv Rusije (II)* ([VV], br. 38263/08, § 326., 21. siječnja 2021.).

45. Sud na početku ponavlja da nema puno osnova za pretjerano propisivanje vezano uz mogućnost obveze da se istraže nezakonita ubojstva mnogo godina nakon što su se ona dogodila budući da je javni interes da se provede kazneni progon i osude počinitelji čvrsto prihvaćen, osobito u kontekstu ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti (*Brecknell protiv Ujedinjene Kraljevine*, br. 32457/04, stavak 69., 27. studenoga 2007.). Oblik koji istraga mora imati kako bi se ispunili zahtjevi iz članka 2. može biti različit ovisno o okolnostima predmeta. Međutim, bez obzira na odabranu metodu, vlasti moraju postupati na vlastitu inicijativu nakon što su upoznati s predmetom. Vlasti ne mogu bliskim srodnicima prepustiti inicijativu podnošenja službene prijave ili preuzimanja odgovornosti za provođenje bilo kakvih istražnih postupaka (vidi *Al-Skeini i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 55721/07, stavak 165., ECHR 2011). Nadalje, ako istraga dovede do pokretanja postupka pred nacionalnim sudovima, postupak u cjelini, uključujući suđenje, mora ispuniti zahtjeve iz članka 2. (vidi *Öneryıldız protiv Turske* [VV], br. 48939/99, stavak 95., ECHR 2004-XII, i *Ali i Ayşe Duran protiv Turske*, br. 42942/02, stavak 61., 8. travnja 2008.). Sud nadalje ističe zahtjev brzine i razumne žurnosti koji se podrazumijeva u kontekstu učinkovitosti domaćih postupaka pokrenutih kako bi se razjasnile okolnosti smrti pojedinca (vidi gore navedeni predmet *Jelić*, stavak 91.).

46. Sud preliminarno primjećuje da i u ustavnoj žalbi i u zahtjevu upućenom Sudu podnositelj zahtjeva prigovara zbog neučinkovite istrage smrti svoga oca, pri čemu prije svega tvrdi da Tužiteljstvo za ratne zločine, nakon što mu je podnio kaznenu prijavu 2016. godine (vidi stavke 12. –19. ove presude), nije reagiralo brzo ni učinkovito. Iako je prigovor podnositelja bio usmjeren na postupanje po njegovoj kaznenoj prijavi, oslanjao se i na činjenicu da je prvi kazneni postupak pokrenut 2007. godine (vidi stavak 41. ove presude) te se na to pozvao u svojoj kaznenoj prijavi (vidi stavak 12. ove presude) i ustavnoj žalbi (vidi stavak 20. ove presude). Štoviše, činjenicu da je smrt podnositeljeva oca već bila predmetom kaznenog postupka izričito je naveo Ustavni sud prilikom odbijanja podnositeljeve ustavne tužbe (vidi stavak 21. ove presude), a isto je učinila i Vlada u svojem očitovanju pred

Sudom (vidi stavak 42. ove presude). Prema tome, pri ocjeni učinkovitosti istrage pokrenute povodom podnositeljeve kaznene prijave, Sud, koji je vezan opsegom predmeta „podnesenog” Sudu pri ostvarivanju prava na podnošenje pojedinačnog zahtjeva, kako je određen podnositeljevim prigovorom (vidi *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 109., 20. ožujka 2018.), također mora uzeti u obzir činjenicu da je kazneni postupak u tijeku od 2007. godine, prije podnošenja kaznene prijave podnositelja zahtjeva. Osim toga, istraga pokrenuta povodom kaznene prijave podnositelja mora se razmotriti u cijelosti, što obuhvaća i početne istražne radnje koje je provelo Tužiteljstvo za ratne zločine i kazneni postupak koji je uslijedio.

47. U tom kontekstu Sud primjećuje da je službenu istragu smrtnog stradavanja podnositeljeva oca prvi put pokrenulo Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije 2007. godine. Drugi kazneni postupak pokrenut 2016. godine povodom kaznene prijave podnositelja i dalje je u tijeku. Prekomjerna duljina trajanja postupka snažan je pokazatelj da je postupak bio manjkav u tolikoj mjeri da to predstavlja povredu pozitivnih obveza tužene države na temelju Konvencije, osim ako država navede vrlo uvjerljive i prihvatljive razloge koji opravdavaju duljinu trajanja postupka (vidi *Mazepa i drugi protiv Rusije*, br. 15086/07, stavak 80., 17. srpnja 2018., i ondje navedene izvore prava). Tužena Vlada u ovom predmetu nije navela takve razloge.

48. U tom pogledu, Sud primjećuje znatan protek vremena od smrtnog stradavanja P.Đ.-a do početka bilo kakve službene istrage. Čini se da nisu poduzete nikakve istražne radnje prije 3. ožujka 2004. godine, kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Srbiju. Prvi kazneni postupak pokrenulo je Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije 28. studenoga 2007., odnosno 16 godina nakon smrtnog stradavanja te tri godine i osam mjeseci nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Srbiju. Sam taj postupak trajao je 13 godina na dvjema razinama nadležnosti. Štoviše, nijedna od četiriju osoba koje su prvotno optužene u vezi s ubojstvom nije u konačnici osuđena (vidi stavke 7. i 11. ove presude).

49. Kad je riječ o drugom kaznenom postupku, a bez prejudiciranja ishoda ili zauzimanja stava o krivnji optuženika D.L.-a, Sud primjećuje da je prošlo više od devet godina od kada je FHP podnio kaznenu prijavu u ime podnositelja zahtjeva 2. studenoga 2016. Postupak je i dalje u tijeku pred prvostupanjskim sudom (vidi stavak 22. ove presude). Sud također primjećuje da je prošlo šest godina od podnošenja kaznene prijave do podizanja optužnice (vidi stavke 12. i 22. ove presude). Štoviše, prema podnescima same Vlade, osnovi sumnje da je D.L. kazneno odgovoran za dotično ubojstvo postojali su prije i neovisno o kaznenoj prijavi koju je podnositelj zahtjev podnio preko HLC-a (vidi stavke 8., 9. i 42. ove presude). Iz toga proizlazi da je odgoda pokretanja drugog kaznenog postupka možda

bila još veća nego što je prethodno navedeno i da se može pripisati strategiji tužitelja (vidi stavak 9. ove presude).

50. Iako je Sud primio na znanje argument Vlade o složenosti dotičnog kaznenog postupka, ne prihvaća da su, s obzirom na to da je smrt nastupila u situaciji općeg nasilja, odgode u istrazi opravdane zbog teških sigurnosnih okolnosti. Nesporno je da se smrtno stradavanje dogodilo tijekom oružanog sukoba. Međutim, istraga je pokrenuta 2007. godine, više od desetljeća nakon završetka sukoba, u okolnostima za koje se ne može razumno tvrditi da na njih utječu sigurnosna pitanja (vidi stavak 5. ove presude). U svakom slučaju Vlada nije potkrijepila svoju tvrdnju navođenjem konkretnih sigurnosnih zapreka koje su mogle ometati istragu, niti je dostavila dokaze u prilog toj tvrdnji. Naposljetku, Sud prima na znanje argument Vlade da je podnositelj pridonio odgodi jer nije nazočio dvama ročištima 2024. godine. S tim u vezi Sud primjećuje da se, čak i prema navodima same Vlade, podnositeljeva nenazočnost na prvom ročištu ne može pripisati podnositelju zahtjeva, već proizlazi iz činjenice da hrvatska tijela nisu mogla organizirati video-vezu (vidi stavak 23. ove presude). Kad je riječ o drugom ročištu, čak i ako se prihvati argument Vlade da je podnositelj pridonio odgodi time što mu nije nazočio, taj čimbenik, kada se uzme u obzir činjenica da je prvostupanjski postupak još uvijek u tijeku više od devet godina nakon podnošenja podnositeljeve kaznene prijave (vidi stavak 12. ove presude), ne umanjuje ukupnu prekomjernu duljinu trajanja istrage.

51. U tim okolnostima Sud nije uvjeren da je Vlada podastrla uvjerljive i prihvatljive razloge kojima bi opravdala ukupno trajanje istrage, koja obuhvaća i postupak koji je vodilo Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije i suđenje koje je uslijedio. Konkretno, pozivanje na složenost predmeta čini se neuvjerljivim zbog nepostojanja bilo kakvih opipljivih rezultata istrage o osobama koje su počinile ili naredile ubojstvo, a koja je trajala dugi niz godina.

52. S obzirom na prethodno navedeno i svoja utvrđenja o nepostupanju s potrebnom brzinom i razumnom žurnošću pri provođenju istrage, Sud zaključuje da istraga smrtnog stradavanja P.Đ.-a nije zadovoljila standarde učinkovitosti koje zahtijeva članak 2. Konvencije.

53. Prema tome, došlo je do povrede članka 2. Konvencije u njegovu postupovnom aspektu.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

54. Člankom 41. Konvencije predviđeno je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

55. Podnositelj zahtjeva potraživao je 20.000,00 eura (EUR) na ime naknade neimovinske štete.

56. Vlada je ustvrdila da je zahtjev neosnovan i pretjeran.

57. Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje iznos od 12.000 eura na ime naknade neimovinske štete, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

58. Podnositelj je potraživao i približno 1.730,00 eura u srpskim dinarima na ime troškova i izdataka nastalih u domaćim postupcima i pred Sudom.

59. Vlada se nije očitovala.

60. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno nastali i bili potrebni te da je njihova visina razumna. Sud u ovom predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje posjeduje i prethodno navedene kriterije, smatra razumnim dosuditi iznos od 1.730,00 eura, koji obuhvaća troškove i izdatke po svim osnovama, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositelju zahtjeva.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 2. Konvencije u njegovu postupovnom aspektu
3. *presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od datuma kada presuda postane konačna u skladu s člankom 44. stavka 2. Konvencije, sljedeće iznose, koje je potrebno preračunati u valutu tužene države prema tečaju važećem na dan isplate:
 - (i) 12.000 EUR (dvanaest tisuća eura) na ime naknade neimovinske štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati
 - (ii) 1.730 EUR (tisuću sedamsto trideset eura) na ime naknade troškova i izdataka, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositelju
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda

PRESUDA ĐAKOVIĆ protiv SRBIJE

4. odbija preostali dio zahtjeva podnositelja za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku
17. veljače 2026. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Milan Blaško
tajnik

Ioannis Ktistakis
predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524